

A Kápálb család

Mivel a magyar nyelv szereti a rövidített formákat, a remeteiek egyszerűen Kápárnak mondják.

Valamikori csutakfalvi lakhelyük és kocsmájuk, a remeteieknek, de főleg a csutakfalviaknak ma is tájékozódási – és viszonyítási pontot jelent. Gyakran lehet hallani a „Kápáron alul”, „Kápáron felül”, „Kápárnál”, „A busz Kápártól indul” stb. megnevezéseket.

A család az 1600-as évek közepén Moldvából telepedett Erdélybe. Eredeti nevük Krikorián volt. 1669-ben négy Krikorián testvér telepedett Besztercére: Aszvadur Krikorián(1637 –?), Mánug Krikorián (1641-?), Bedrosz Krikorián (1650-?) és Nikol Krikorián (1650-?). Ez utóbbit Apaffy Mihály fejedelem (1661-1690) kinevezte az erzsébetvárosi (Szeben megye) örmény közösség főbírájává.

A négy testvér közül Bedrosz Krikoriántól származik a család csíkszépvízi és gyergyói ága. Bedrosz Krikorián 1644-ben született Moldvában. 1669-ben Besztercére telepedett, de 1676-ban Csíkszépvízre nősült. Egyik fia, Krikor Gergely Péter használta a „Fejér” vezetéknevet és tőle származik minden szépvízi Fejér nevű örmény család ide érve a később Gyergyóba és Háromszékre elszármazottakat is. Ebből az ágból vált ki a később nagy hírű Szongot és Szenkovits család. Mint kereskedők ládában szállították portékájukat a vásárba és innen elnevezték őket „ládásnak”, örményül „szengod”.

Bedrosz Krikorián másik fia, János (1693-?) Gyergyószentmiklóstra költözött. Itt kötött házasságot 1727-ben Sil Mánug Lusztiginnel. Egyik rokona Krikor József (1749-?), gyergyóalfalvi kereskedő használja először a „Kápálb” vezetéknevet, amelyet majd utódai is átvesznek. A romános hangzású Kápálb név (fehér fej) a szarvasmarha kereskedelemre utal. Csík – Gyergyóból, de főleg Moldvából is vásároltak fel nagymennyiségű szarvasmarhát. A Kápálbok alapfoglalkozása timár – és mészároság volt. Nemcsak élőállat- kereskedéssel, hanem kidolgozott – festett bőr eladással is foglalkoztak. Áruikkal eljutottak Pozsony, Bécs, sőt Münchenig is, és hamar meggazdagodtak.

Például ,Kápálb Krikor Lukácsnak(1727-?) már 150 szarvasmarhája, 150 juha, 6 lova volt. Testvére, Tódor (1737-?) vagyona pedig 300 ökörből, 320 juhból és 8 lóból állott.

Az első Kápálb, akit a dokumentumok Remetén említenek Kápálb Gergely (1826-1857). Remetén is született. A Csíkszépvízről Gyergyószentmiklósra telepedett Kápálb Péter János (1783-?) és Préda Ágnes (1794-?),fia tímársággal és bőrkereskedelemmel foglalkozott. Ficzus Katalinnal kötött házasságából egy fia született, Kápálb Ferenc (1856-?), aki Remetén és Alfaluban folytatott kereskedelmet, de mint ügyintéző betársult a Mélik család fakereskedésébe is. Ő adta át a tutajokat Szászrégen, Marosvásárhely, Déva sőt Aradon is a megrendelőknek.

Kápálb Gergely korai halála után nejeinek még két gyermeke született akiket Ficzus néven jegyeztek be: Teréz (1858-1909), aki András György műbútor –asztalos felesége lett Alfaluban és József (1860-1927) gyergyócsomafalvi kereskedő, aki később Maroshévízre telepedett és itt alapított családot.

Kápálb Ferencnek két fia volt. A nagyobbik, István 1891-ben született Remetén. Jegyzőnek tanult. 1914-ben nősült, felesége Stich Irén volt. Mint főhadnagy résztvett az első világháborúban, majd Marosvásárhelyen lett üzemi osztályvezető. Kisebbik fia, ugyancsak Ferenc 1894-ben született Remetén. Ő az, akit Csutakfalván az idős nemzedék Kápár Feriként emleget. Végigharcolta az első világháborút. 1914 októberében vonult be a székelyudvarhelyi 82-es gyalogezredhez. Orosz, olasz és román harctereken küzdött. Résztvett a híres és nagy emberáldozattal járó gorlicei áttörésben, a San –parti, Runcul Mare, Magura Casinului-i csatákban. Négyszer sebesült. Az összeomlás után hadnagyként szerelt le. A Kápálb család ősi lakhelye Csutakfalván az iskolával szembeni telken volt. Kápálb Ferenc vásárolta meg a mai Kossuth, Balás Jenő és Temető utca találkozásánál levő telket, ahol üzletet és kocsmát működtetett. Jólelkű, de nagyon szigorú emberként emlékeznek rá, akinél az ígéret betartása és az adott szó a legfontosabb erénynek számított. Nagyon vallásos ember volt. Az akkori körülmények között megpróbált civilizált szórakozást biztosítani az ifjúságnak. Tekepályát is működtetett. Vasárnap délutánonként táncot szervezett. Sílécet is kölcsönzött a sízni szeretőknek. Udvarát, lakását felajánlotta a májusi vecsernyék megtartására.

1940 augusztusában Észak – Erdély Magyarországhoz való visszacsatolásában helyreállt a magyarnyelvű oktatás, a román tanítók elhagyták a falut. Az új tanév nehézségekkel indult, mivel nem volt elég magyar tanító. Kápálb Ferenc felesége Erzsébet, aki gyergyóalfalvi származású volt, iskolázott hölgy lévén, önként, díjtalanul vállalta a csutakfalvi kisgyermek tanítását.

Az első világháború után Kápálb Ferenc volt az egyik alapító tagja a Magyar Pártnak. A kis magyar időben, 1940-1944 között ugyancsak ő volt a levante szervezet egyik vezetője tartalékos zászlósi rangban. Magyarságáért drágán megfizetett. A II. világháború után a kommunista hatóságok zaklatását megunva, szinte mindenét itt hagyva 1947-ben Biatorbágyra költözött. Utódai nem voltak. Az 1960-as évek végén halt meg.

1978-ban a csutakfalvi (Rozmaring utca) Laczkó István és felesége Borbála Biatorbágyon meglátogatták az özvegyet. Arra a kérdésére, hogy Remetén még emlékeznek-e a Kápárookra, Pista bácsi az válaszolta, hogy a faluban még mindig úgy mondják, hogy „az autóbusz Kápárnál tér meg”. Az idős hölgy könnyes szemmel nyugtázta, „milyen jó, hogy bár egy ennyit adtunk a remeteieknek”. 1980 táján hunyt el egy budapesti aggmenházban.

Laczkó-Szentmiklósi Endre

történelem szakos tanár